

ROLA TRADYCJI RODZINNYCH W BUDOWANIU WIĘZI W RODZINIE

Wanda Zagórska, Anna Lipska

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Plan

1. Tradycja, tradycja rodziny, rytuały rodzinne –
wyjaśnienie pojęć
2. Badania nad rytuałami rodzinnymi
3. Wyniki badań własnych
4. Funkcje rytuałów rodzinnych

**PRZEDSIĘBIORSTWO
REALIZACJI FILMÓW
"ZESPOŁY FILMOWE"**

**ZESPÓŁ FILMOWY
"PERSPEKTYWA"**

**przedstawia film
pod tytułem:**

Tradycja rodziny

- tradycja = przekaz
- kultura rodziny/kultura życia rodzinnego
- obejmuje:
 - dziedzictwo materialne,
 - historię rodziny,
 - wiarę, przekonania i praktyki religijne,
 - obyczaje, obrzędy, zwyczaje, sposoby świętowania
 - itp.

Rytuały rodzinne (Bossard i Boll, 1950)

To powtarzające się wydarzenia, których uczestnicy – członkowie rodziny mają ustalone zachowania oraz poczucie historycznej ciągłości i znaczenia, wynikające z powtarzalności tego rytuału

Typy rytuałów rodzinnych (Wolin i Bennett, 1984)

- uroczystości rodzinne (*family celebrations*)
- tradycje rodzinne (*family traditions*)
- rodzinne zwyczaje codzienne (*family patterned interactions*)

Badania rytuałów rodzinnych

- lata 50. Bossard i Boll – badania jakościowe
- badania rodzin z problemem alkoholowym
- lata 80. Wolin i Bennett – próba operacjonalizacji
- współcześnie - dwa nurty:
 - aspekt „naturalny” (np. Fiese, B., *Family routine and rituals*)
 - aspekt kliniczny (np. *Rituals in family and family therapy*)

Z badań nad rytuałami rodzinnymi

- **Nabywanie autonomii i separacji** od rodziny pochodzenia (m.in. Bossard i Boll, 1950; Goettler Eaker i Walters, 2002; Shriner, 2007)
- **Ochrona przed poczuciem osamotnienia i niepewności** w życiu codziennym (Fife 2011)
- **Adaptacja młodych rodziców** do pełnionych przez nich ról (Shriner, 2007)
- **Kształtowanie się tożsamości** (m. in. Goettler i Walters, 2002)
- **Satysfakcja z życia małżeńskiego** (Fiese, Tomcho, 2001)
- **Poczucie więzi i jedności w rodzinie** (Bossard i Boll, 1950; Goettler i Walters, 2002)

Z badań własnych nad rytuałami rodzinnymi

- **Osoby badane:**

- 91 osób, w wieku 23 - 34 (średnia 27,79)
- kobiety (51) i mężczyźni (40)
- o różnym stopniu podjęcia zobowiązań rodzinnych (stan wolny – 56, rodzina – 35)

- **Narzędzia badawcze:**

- Wywiad narracyjny (zmodyfikowana wersja wywiadu wg Fritza Schütze, 1976)
- Kwestionariusze (DSI-R, KOWSZ, IDEA, SOR, REMOR, KRR)

- **Analiza materiału jakościowego**

Częstość wskazań poszczególnych wydarzeń

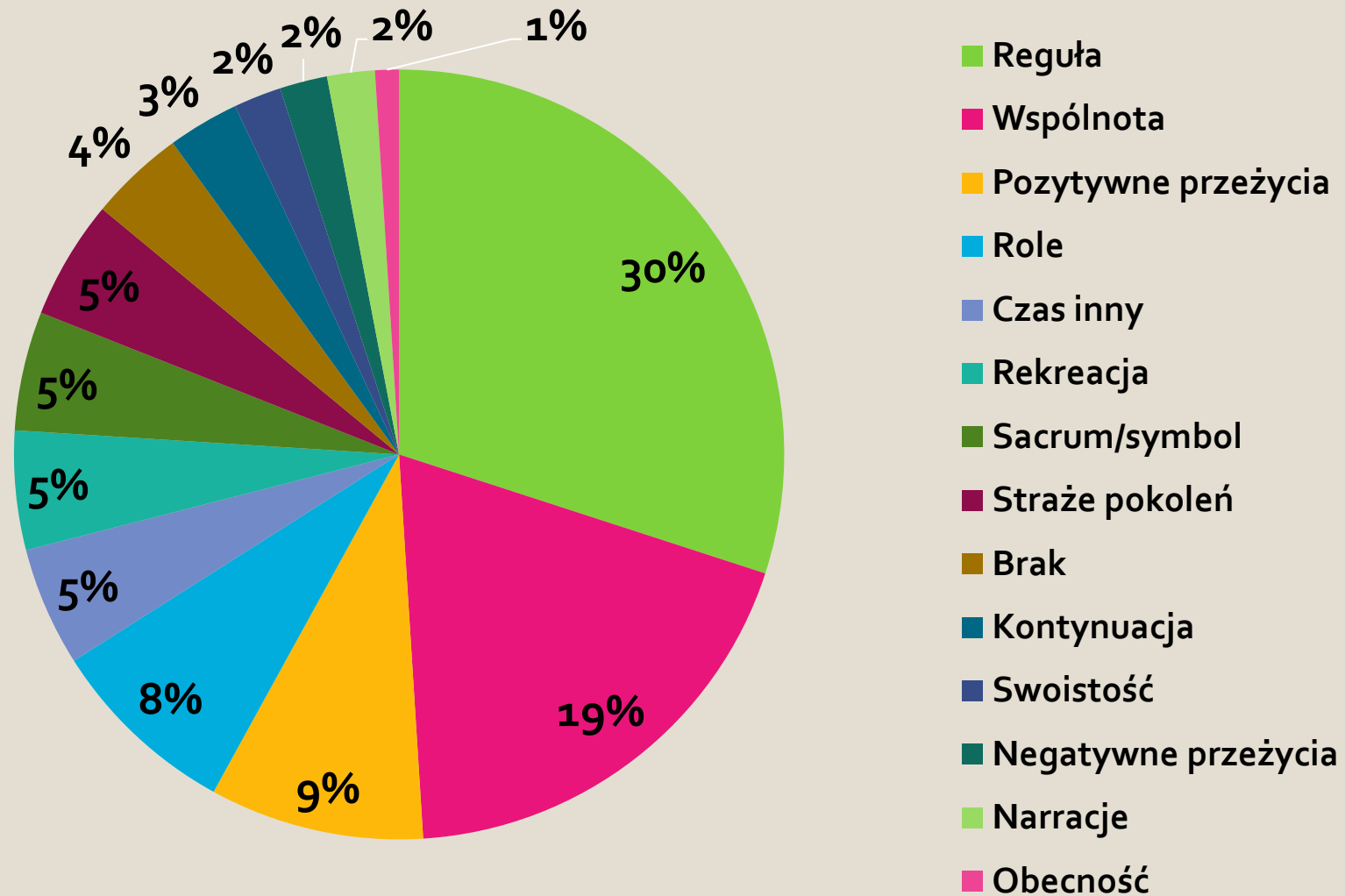
Lp.	WYDARZENIA/ ŚWIĘTA /RYTUAŁY	LICZBA I PROCENT WSKAZAŃ		WSKAZANE JAKO PIERWSZE (LICZBA I PROCENT)	
		N	%	N	%
1	Boże Narodzenie	91	100	55	60
2	Wielkanoc	82	90,11	3	3,30
3	Imieniny/urodziny	66	72,53	7	7,69
4	Wakacje	47	51,65	1	1,10
5	Wszystkich Świętych	38	41,76	1	1,10
6	Weekendy	27	29,67	5	5,49
7	Niedziela	22	24,17	4	4,39
8	Wspólne posiłki	22	24,17	5	5,49
9	Wspólne wyjazdy	20	21,98	7	7,69
10	Czas wolny	19	20,87	1	1,10

Pozostałe wydarzenia przywoływane przez mniej niż 20% osób badanych

Doświadczenie uczestnictwa w rytuałach rodzinnych – kategorie

- Reguła
- Role
- Kontynuacja
- **Wspólnota**
- Obecność
- **Narracje**
- **Swoistość**
- **Straże pokoleń**
- Czas inny
- Sacrum/symbol
- Przeżycia pozytywne
- Przeżycia negatywne
- Rekreacja
- Brak rytuałów

Hierarchia kategorii opisowych

Kategorie - Integracja

KATEGORIA	WYPOWIEDZI REPREZENTATYWNE
Wspólnota	„...wszyscy siedzieliśmy w jednym małym salonie i rozmawialiśmy, i jedliśmy na kolanach, i spotykaliśmy tak bardzo rodzinnie.”
Narracje	„...[wujek] opowiadał takie historie rodzinne.”
Swoistość	„Zaraziliśmy go [szwagra] jakoś tą rodzinną świętecznością.”
Straże pokoleń	„...bo on jakby pamiętał, on był takim strażnikiem pamięci tej rodziny, on znał dalszą część tej rodziny, kto z kim jest spokrewniony, opowiadał takie historie rodzinne”

Typy uczestnictwa w rytuałach rodzinnych

- Różnice w zakresie właściwości rodziny – **spójność, elastyczność, ogólne funkcjonowanie rodziny, religijność rodziny** między **typami rytualnymi** a **typem nierytualnym**
- Rodziny, w których kultywowano rytuały i zwyczaje rodzinne funkcjonują lepiej w ocenie pochodzących z nich młodych dorosłych

Brak rytuałów rodzinnych

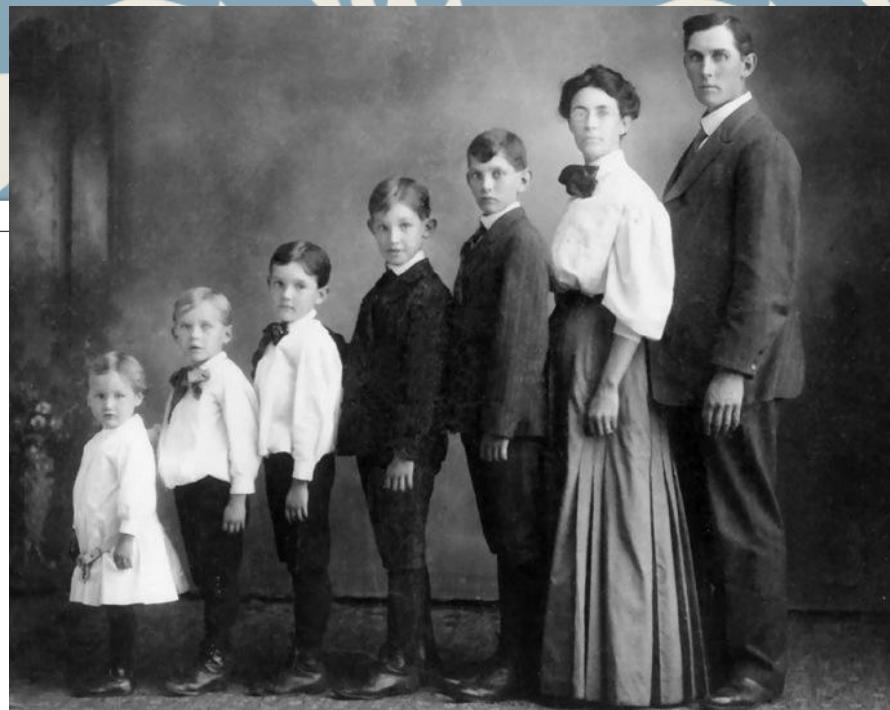
U mnie chyba nie ma o czym mówić... Jedyne, co mi przychodzi do głowy, że było zawsze obowiązkowe, czy by się waliło czy paliło, to obiad w niedzielę. (...) W inne dni nie jadaliśmy razem, bo każdy pracował, uczył się, bardzo się mijaliśmy w domu, rzadko wszyscy byli razem o tej samej porze...

Funkcje rytuałów rodzinnych (badania własne)

- Funkcja porządkująca (Reguła i Role)
- Funkcja osobo- i sensotwórcza (Reguła i Role)
- **Funkcja integrująca i afiliacyjna (Wspólnota, Straże pokoleń)**
- **Funkcja socjalizacyjna i edukacyjna (Wspólnota, Role)**
- Funkcja kompensacyjna (Czas inny, Rekreacja)
- Funkcja ludyczna (Rekreacja)
- Funkcja emocjonalna (Przeżycia pozytywne)
- Funkcja paradygmatyczna (*Sacrum/Symbol*, Reguła)

Funkcje rytuałów - podsumowanie

- Wzmacnianie poczucia przynależności zbiorowej (Durkheim, 1990)
- Przekaz z pokolenia na pokolenie wartości głęboko zakorzenionych kulturowo (Bowie, 2008)
- Budowanie i podtrzymywanie więzi społecznej (Fiese, 2006)
- Budowanie tożsamości grupy (Friesen, 1990; Fiese, 2006)
- Podtrzymywanie i umacnianie przekonań i uczuć tworzących tożsamość danej społeczności (Maisonneuve, 1995)

Dziękujemy za uwagę

w.zagorska@uksw.edu.pl

a.lipska@uksw.edu.pl